

conducting a scientific research are reflected. This scientific research is primarily a nonlinear creative process and requires the use of poly-approaches, poly-paradigms, poly-methodologies. The author determined G. Kovalev's paradigm (objective, subjective, dialogical), M. Bakhtin's dialogue and N. Bibler's dialogism, «postnonclassical» methodology, which is based on the principles of a synergetic approach, and emphasized the use of eclectic sets and dialectical interaction of different methodological approaches which enable not only more adequately guide in scientific researches, but also assert scientific beliefs, attitudes, principles and approaches.

Key words: *scientific cognition, methodology of scientific pedagogical research, levels of methodological knowledge, methodological approaches, principles, dialogical methodology.*

Bibliography

1. Aver'janov A.N. Sistemnoe poznanie mira. Metodicheskie problemy / A.N. Averjanov. – M.: Izd.-vo polit. lit-ry, 1985. – 261 s.
2. Bahtin M.M. Problemy pojetiki Dostoevskogo / M.M. Bahtin. – M.: Sovetskij pisatel', 1963. – 362 s.
3. Bibler V.S. Ot naukouchenija k logike kul'tury: Dva filosofskih vvedenija v dvadcat' pervyj vek / V.S. Bibler. – M.: Izd. polit. literatury, 1991. – 413 s.
4. Blauberger I.V. Problema celostnosti i sistemnyj podhod [Elektronnyj resurs] / I.V. Blauberger. – M.: Jeditorial URSS, 1997. – 450 s.
5. Goncharenko S.U. Metodologija yak vazhly'vyj skladny'k naukovogo doslidzhennja v pedagogici / S.U. Goncharenko, V.A. Kushnir // Neperervna profesijna osvita: teorija i praktyka. – 2002. – Vyp. IV. – S. 15-22.
6. Kovalev G.A. Tri paradigmi v psihologii – tri strategii psihologicheskogo vozdejsťvija / G.A. Kovalev // Voprosy psihologii. – 1987. – № 3.– S. 42-46.
7. Lutaj V.S. Sinergetichna paradigma jak filosofsko-metodologichna osnova formuvannja svitogljadiv XXI stolittja : zb. nauk. prac'. Vip.3 / V.S. Lutaj. – K.: Znannja, 2000. – S. 99-103.
8. Semychenko V.A. Metodologichni problemy suchasnyx psychologo-pedagogichnyx doslidzen' / V.A. Semy'chenko [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu 24.03.2014: <<http://vuzlib.com/content/view/463/94/>> – Zagol. z ekranu. – Mova ukr.
9. Shhedrovickij G.P. Sistema pedagogicheskix issledovanij (metodologicheskij analiz) / G.P. Shhedrovickij // Pedagogika i logika. – M., 1992. – S. 16-20.
10. Judin Je.G. Metodologija nauki. Sistemnost'. Dejatel'nost' / Je.G. Judin. – M.: Jeditorial URSS, 1997. – 444 s.

УДК 377/8.091.64 (073)

Росток Марина Львівна – молодший науковий співробітник лабораторії підручникотворення для системи ПТО Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, аспірант
E-mail: marinarostoka2012@ukr.net

ПІДРУЧНИКОТВОРЕННЯ У ПРОФТЕХОСВІТІ

Вимоги інформаційного суспільства, на шляху якого стоїть світова спільнота, зумовлюють необхідність оновлення системи освіти, яка є запорукою становлення майбутнього покоління держави. Тенденційним є розвиток сучасної професійно-технічної освіти. Нині він характеризується впровадженням у навчально-

виробничий процес різноманітних форм та засобів активного навчання професії. Сучасна педагогічна наука має одним із вирішальних чинників щодо модернізації системи освіти створення новітніх засобів навчання, зокрема електронних підручників, які поєднують досягнення сучасної педагогічної науки з потужними дидактичними можливостями інформаційно-комунікаційних технологій.

Стаття має на меті поставити питання доцільності розроблення спеціального курсу основ сучасного підручникотворення за програмою, яка дасть можливість авторським творчим групам профтехосвітян опанувати науково-методичну та психолого-педагогічну компоненти побудови та змісту сучасних педагогічних засобів навчання, у тому числі і друкованих, і електронних, а саме підручників нового покоління для профтехосвіти.

Забезпеченість професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників сучасними підручниками сьогодні далека від потреби. Тому останнім часом підручникотворенню в Україні приділяється значна увага. Дійсно, створення нового покоління підручників (як друкованих, так і електронних), визначення їх у змісті освіти, а саме професійної освіти, методика та організація навчання з їх використанням залишаються актуальною темою педагогічних досліджень.

Розроблення методики створення підручників нового покоління для професійної підготовки майбутніх фахівців актуалізована суспільно-державним замовленням щодо забезпечення потреб регіонів кваліфікованими робітниками, необхідністю оновлення змісту професійно-технічної освіти відповідно до вимог державних стандартів ПТО нового покоління, а також потребою активізації спільних зусиль науковців, педагогів-практиків та роботодавців щодо підвищення якості професійної освіти і навчання в Україні.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Концепція сучасного підручника обґрунтована у дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених: сутність підручника, його структура та функціональне забезпечення (В. Бейлінсон, В. Беспалько, Н. Буринська, Д. Зуєв, Ч. Куписевич, І. Лернер, В. Оконь, А. Сиротенко, І. Товпінець, В. Цетлін, Г. Шульце та ін.); роль і місце книги у навчальному процесі (Ю. Бабанський, І. Лернер, О. Савченко, М. Скаткін, Н. Тализіна та ін.); підручник у системі навчально-методичного комплексу (Т. Байбара, Н. Бібік, О. Біда, С. Шаповаленко та ін.); відображення у підручнику змісту освіти з урахуванням особливостей навчального предмета (М. Бурда, І. Журавльов, Л. Зоріна та ін.). Окремі аспекти аналізу процесу підручникотворення знайшли відображення у працях, присвячених історії шкільного підручника та педагогічній персоналії (Л. Березівська, В. Рокитянский, І. Смагін та ін.). Концептуальні засади розгортання історико-педагогічного дослідження, зокрема

педагогічної думки в Україні, обґрунтовані вітчизняними науковцями (Н. Гупан, О. Пометун, О. Сухомлинська, М. Ярмаченко). Чимало напрацювань присвячено особливостям змісту освіти та процесу підручникотворення у зарубіжних країнах (Л. Ващенко, Г. Єгоров, Б. Жебровський, К. Корсак, Н. Лавриченко, М. Лещенко, З. Малькова, Б. Мельницький, О. Овчарук та ін.). Психологічні основи навчальної книги конкретизовані у таких напрямках наукового пошуку: відображення у підручнику концепції розвивального навчання (В. Давидов, Л. Занков, І. Якиманська та ін.); процесуальність навчальної книги, її розвивальна спрямованість (Д. Богоявленський, О. Дмитрієв, К. Кабанова-Меллер, А. Фурман, Г. Цукерман та ін.); психологічні вимоги до підручника (Н. Менчинська); психологічні аспекти організації самостійної роботи учнів з підручником (С. Бондаренко, Г. Гранік, Л. Концева) [7, с. 234-235].

Розкриття процесу формування предметних компетенцій з використанням підручника як засобу навчання базується на теоретичних засадах таких учених як В. Беспалько [1, с. 108], О. Жосан [2, с. 58], Н. Матяш [5, с. 257], С. Трубачева [9, с. 57] та ін. Окремі питання процесу підручникотворення в профтехосвіті досліджували вчені С. Гончаренко, А. Гуралюк, Г. Єльникова, Н. Ничкало, Л. Лук'янова, П. Лузан, Л. Сушенцева, В. Юрженко та ін.

Аналіз вітчизняної і зарубіжної історико-педагогічної, психолого-педагогічної та методичної літератури і дисертаційних досліджень свідчить про те, що, не зважаючи на ряд праць, які стосуються окремих аспектів історіографії проблеми, теоретичних основ побудови інформаційного навчального середовища, його змістового та процесуального забезпечення, а саме, теорія і практика підручникотворення для професійної ланки освіти ще не стали предметом комплексного наукового аналізу й надбанням національної педагогіки [7, с. 235].

Тим самим з'ясовано, що «підручник – книга, яка несе основи наукових знань з певного навчального предмету відповідно навчальної програми і призначена для цілей навчання. Для кожного типу навчальних установ призначені свої підручники, які відповідають характеру саме цього навчального закладу, віковим та іншим особливостям» [6, с. 632].

Інновації в освітній діяльності, особливо ті, які спрямовані на набуття професійної компетентності, надають змогу викладачеві, майстру виробничого навчання грамотно планувати, удосконалювати, оновлювати навчально-виробничий процес завдяки використанню інформаційно-комунікаційних технологій. Різноманітність комп'ютерно-орієнтованих форм, методів і прийомів, спрямованих на розвиток пізнавальної активності, самостійності в навчанні, зацікавленості предметом вивчення, завжди дають позитивні результати при підготовці кваліфікованих робітників.

Останнім часом спостерігається суттєве збільшення обсягів та складності навчального матеріалу, що вивчається в професійно-технічних навчальних закладах. На сьогодні збільшились обсяги електронної продукції навчального призначення, що з одного боку має свій позитивний вплив на вдосконалення змісту професійної підготовки, а з іншого – більшість з них не відповідають дидактичним нормам, які вимагають від авторів дотримання певних вимог психолого-педагогічного контексту організації навчального матеріалу в електронних базах даних. З метою поліпшення якості та усунення недоліків, які допускають автори при створенні електронних засобів навчання доцільно створити такий підручник, який би відповідав вимогам до підручників нового покоління, був простий та доступний, і, водночас, був би корисним учням в оволодінні професійними знаннями, вміннями та навичками. Це дозволяє суттєво підвищити якість і ефективність навчально-виробничого процесу в професійно-технічному навчальному закладі. Необхідність усвідомлення того, що підручник нового покоління для професійно-технічного навчального закладу – це триєдина дидактична система навчання професії: загальноосвітній цикл (інтеграція фундаментальних та спеціальних знань, встановлення зв'язків з професією у загальноосвітньої складової навчально-виробничого процесу); спецкурс (набуття професійних знань – формування професійної компетентності); виробничий цикл (практичне втілення набутих знань, вмінь та навичок, професійне вдосконалення – набуття професійних компетенцій в умовах формування професійної компетентності).

Таким чином, підручник нового покоління для профтехосвіти – це комплекс дидактичного забезпечення з організації навчання наукам, спрямований на формування професійної компетентності майбутніх фахівців [8, с. 262-263].

Відбір та структурування змісту навчального матеріалу до підручника ґрунтується на певних дидактичних принципах з урахуванням професійних потреб. Дидактичні принципи певною мірою визначають зміст, форми організації та методи навчання при підготовці конкурентоздатних кваліфікованих робітників.

Електронний підручник – програмно-методичний комплекс, який дає можливість самостійно засвоїти навчальний курс або його певний розділ і об'єднує в собі властивості звичайного підручника, довідника, збірника задач і лабораторного практикуму. Він є не альтернативою, а доповненням до традиційних засобів навчання, і не замінює роботу учня (студента) з навчальною книжкою. Електронний підручник має не тільки зберігати усі переваги друкованого підручника, а й повною мірою використовувати можливості сучасних інформаційних технологій, їх мультимедійність і багатомодальність [4, с. 260].

«Багато понять, пов'язаних із електронним підручником,

істотно змінювались протягом останніх двадцяти років, неодноразово спостерігалось, як у дискусіях про електронний підручник, виходячи із застарілих уявлень, пропонували і відстоювали тези, які вже були давно з'ясовані для багатьох. У практичному плані, застарілі концепції частіше приводять до створення електронних продуктів, які приймають за електронні підручники, хоча в дійсності вони не так корисні, поскільки не є електронними підручниками. Тому доцільно розпочати переклад і уточнення основних понять, які відносяться до електронного підручника» – зосереджують увагу на проблемі електронного підручникотворення російські науковці О. Зіміна і О. Кирилов [3].

Постає запитання: хто має прийняти участь у розробленні сучасного підручника для системи профтехосвіти? Нині для створення яскравого педагогічного дизайну сучасного підручника, підручника нового покоління в умовах модернізації профтехосвіти така роль відводиться авторським колективам. В складі авторських творчих груп зі створення підручників мають бути науковці, викладачі-предметники, методисти, програмісти, особи, що відповідають за редакційно-коректорську та видавничу справу, працівники бухгалтерії тощо. Тобто, проблема підручникотворення постає у новому амплуа і вимагає стратегічного погляду з боку розвитку напрямку створення інноваційних педагогічних засобів.

З огляду на це, в науково-практичній діяльності Інституту професійно-технічної освіти НАПН України особливе місце займають інноваційні підходи до створення підручника нового покоління для професійно-технічних закладів навчання. Лабораторією підручникотворення для системи ПТО ІПТО НАПН України запропоновані науково-організаційні і науково-пошукові заходи за змістом науково-дослідної роботи «Методичні основи створення підручників нового покоління для професійно-технічних навчальних закладів» [7, с. 237]. Нині, на підставі проведеного лабораторією аналізу поточного стану проблем теорії і практики підручникотворення в умовах інформатизації професійно-технічної освіти, з'ясовано реальний стан підготовленості ПТНЗ України до створення авторських творчих колективів, які здатні прийняти дієву участь у професійному підручникотворенні. Сформовані авторськими групами бази даних навчальних матеріалів за професійними підручниками мають розміститися у контент-бібліотеці ПТО, що має функціональність в Інтернет-середовищі за концепцією лабораторії (ідея концепції належить А. Гуралюку).

Таким чином, проблема підготовки авторських колективів з питань підручникотворення для ПТО є однією з найважливіших на сьогодні. Вона безпосередньо пов'язана з проблемою забезпечення освітньої галузі професійної підготовки робітничих кадрів сучасними джерелами навчального спрямування, що є

складовою частиною процесу формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Саме вирішенню цього завдання і має бути присвячено спеціальний курс «Основи сучасного підручникотворення», адресований слухачам курсів підвищення кваліфікації закладів післядипломної педагогічної освіти різних типів і форм власності, а також творчим колективам профтехосвітан, що створюються з метою забезпечення розроблення педагогічного дизайну сучасного підручника для ПТНЗ. З огляду на те, що модульний підхід у навчанні передбачає укрупнення навчальних дисциплін і збільшення часу на практичну, індивідуальну та самостійну роботу, вважається можливим віднести його до загально-професійної підготовки. Пропонуємо більш детально розглянути авторський спецкурс.

Мета курсу – формування ІКТ-компетентності педагогічних працівників, що здійснюють професійну підготовку майбутніх фахівців, у напрямку підручникотворення на основі сучасних продуктивних педагогічних технологій.

Завдання курсу:

1. Озброєння слухачів знаннями основних наукових понять сутності сучасного підручникотворення на засадах історично-еволюційного процесу теорії і практики.

2. Формування ІКТ-компетентності слухачів, виходячи з їх соціального досвіду, можливостей і реального стану створення підручника для професії.

3. Підвищення комунікативної та інтерактивної складових спілкування слухачів, з метою організації творчих авторських колективів зі створення підручників.

4. Формування в слухачів готовності до співпраці у напрямку підручникотворення.

5. Набуття компетенції слухачами щодо планування підручнику, формування науково обґрунтованого банку даних, створення системи подання професійно значущого навчального матеріалу, навантаження набутої інформації у відповідні програмні структури, логічного застосування елементів інфографіки та ергономіки, використання відповідного жанру побудови електронного підручника, умов педагогічного дизайну інформаційного навчального середовища тощо.

6. Вивчення відповідних методик і психолого-педагогічних аспектів побудови підручника професійного спрямування.

7. Опанування нормативно-законодавчих механізмів створення, апробації і впровадження наукової продукції у навчальний процес закладів освіти.

8. Дослідження готовності експериментальний базису впровадження підручника та вимоги експертизи.

9. Формування термінологічно-понятійного апарату в оволодінні технологіями сучасного підручникотворення.

Використання інтерактивних методичних засобів дозволяє найбільш ефективно вирішувати поставлені завдання курсу і забезпечує формування в слухачів необхідних особистісних і ділових якостей та вмінь роботи та спілкуванні в авторської творчої групі, надає можливість наочного відображення процесів дидактико-інформаційної побудови структури, змісту, ергономічних та інфографічних елементів. Самостійна робота у інформаційному навчальному середовищі сприяє закріпленню набутих у процесі практичних занять умінь та навичок з планування структури та змісту підручника.

Контроль якості процесу навчання здійснюється через виконання кожним слухачем тренінгових завдань і підсумковим інтегрованим завданням у вигляді розробки моделі майбутнього підручника з відповідної професії та творчого звіту (проекту, презентації, дослідження тощо) «Таким я бачу сучасний підручник з професії», що потрібно публічно захистити та презентувати перед аудиторією. Спецкурс «Основи сучасного підручникотворення» складається за програмою, складовими якої є *пояснювальна записка та організаційно-методичні дані спецкурсу*: 1. Тематичний план, що має включати модульні одиниці, наведені у таблиці №1 «Організаційно-методичні дані спецкурсу «Основи сучасного підручникотворення» та таблиці №2 «Тематичний план спецкурсу»; 2. Зміст навчальної програми; 3. Критерії оцінювання навчальних досягнень слухачів спецкурсу «Основи сучасного підручникотворення»; 4. Рекомендовані та використані джерела.

Акцентуємо увагу на тому, що програма побудована за модульним принципом і містить 4 модулі. Тривалість курсу розрахована на 27 годин (1/2 кредиту). Кожен модуль включає 1-2 оглядові лекції, тому на вивчення теоретичної частини відведено 10 навчальних годин.

Важливим є те, що переважна більшість годин повинна бути виділена на практичні заняття та індивідуальну роботу зі слухачами. Тож, 27 навчальних годин розраховані на практичну діяльність, що передбачає участь слухачів у вправах і тренінгах, роботу з діагностичним матеріалом, звітування на семінарах (творчий звіт).

Таблиця 1

**Організаційно-методичні дані програми спецкурсу
«Основи сучасного підручникотворення»**

Курс	Семестр	Всього годин	Лекції	Практичні заняття		Звітність
				Практичні роботи	З них семінари	
пдп	1	27	10	17	2	Творчий звіт

Тематичний план спецкурсу

№ з/п	Зміст теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні	Всього
1	Модуль 1. Теоретичні засади підручникотворення Тема 1. Вступ. Сутність підручникотворення. Мета та завдання курсу «Основи сучасного підручникотворення». Основні поняття. Роль підручника у формуванні професійної компетентності кваліфікованого робітника.	2	-	2
		1	-	1
		1	-	1
2	Тема 2. Загально-дидактичні основи підручникотворення. Історичні передумови підручникотворення. Методичні аспекти створення підручника для професії. Міжпредметні зв'язки у підручникотворенні. Інтегративні компоненти у змісті підручника. Загальні дидактичні принципи побудови підручника. Дидактичні вимоги до створення сучасного підручника.			
3	Модуль 2. Сучасний підручник професійного спрямування Тема 3. Традиційний підручник. Поняття підручнику: призначення, структура побудови, принципи побудови, функції, зміст, алгоритм роботи з підручником.	4	12	16
		1	1	2
		1	2	3
4	Тема 4. Електронний підручник. Поняття та загальна структура електронного підручника. Основні види та функціональна класифікація електронних засобів навчання. Класифікація ЕП. Особливості побудови ЕП нового типу. Умови функціонування та застосування ЕП. Засоби створення ЕП. Поняття контент-бібліотеки.			
5		1	4	5
6	Тема 5. Лінгвометодичні засади аналізу текстової складової ЕП. Жанри подання текстової інформації у ЕП. Технологія редакційно-корегувальної та видавничої процедури у підручникотворенні.			
6		1	5	6
7	Тема 6. Інфографіка та ергономіка сучасного підручника як фактори психолого-педагогічного підходу у підручникотворенні. Поняття інфографіки та ергономіки. Принципи інфографічного та ергономічного процесів побудови підручника. Психологічні регулятори особистості: сприйняття та мислення. Властивості ЕП. Мотиваційне середовище підручника. Емоційна складова контенту ЕП. Пізнавальна (когнітивна) сфера. Анімація та динаміка об'єктів у середовищі підручника.	2	2	4
		1	1	2
7	Модуль 3. Аналіз стану проблеми підручникотворення у системі пто України та за кордоном Тема 7. Нормативно-законодавче забезпечення сучасного підручникотворення. Переваги та недоліки сучасного підручникотворення. Аналіз стану	2	2	4
		1	1	2

8	підручникотворення та використання засобів ІК-технологій у навчально-виробничому процесі ПТНЗ України та за кордоном. Перспективи та можливості підручникотворення. Перелік підручників першочергового створення для забезпечення професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітничих кадрів. Тема 8. Роль авторських творчих колективів у процесі підручникотворення для системи ПТО. Поняття авторського творчого колективу, його завдання та організаційно-педагогічні умови співпраці. Авторське право на електронне навчальне видання. Експертиза та поширення електронних педагогічних засобів навчання.	1	1	2
9	Модуль 4*. Особливості застосування програмно-інструментальних платформ та програм спеціального призначення для створення електронних програмних педагогічних засобів професійного спрямування Тема 9. Створення власного інформаційно-методичного простору. Модель професійно спрямованого підручника, як електронного навчально-методичного комплексу викладання навчальної дисципліни. Інструментальні засоби для розроблення електронних засобів навчання. Методичні рекомендації щодо застосування програмно-інструментального засобу для створення ЕНМК.	2	3	5
10	Тема 10. Інформаційне навчальне середовище профтехосвіти. Особливості функціонування інформаційного навчального середовища. Контент-бібліотека: концепція, методика наповнення інформаційного простору, використання та принципи пошуку інформації.	1	2	3
	Всього:	10	17	27
<i>*Модуль 4 має варіативну складову, щодо наявності відповідної сертифікації на використання програмно-інструментальних платформ та спеціалізованого програмного забезпечення у викладача курсів</i>				

Наприкінці розмови необхідно підкреслити необхідність вираховування того, що сучасний підручник для навчання за професією є елементом побудови інформаційного навчального середовища. Він має відповідати загальним дидактичним принципам навчання, і з цього треба починати його побудову. Також слід пам'ятати, електронний підручник (навіть самий найкращий) не може і не повинен замінювати звичайну книгу, джерело самостійних знань учня, особливо в умовах професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.

Сподіваємось, що ця стаття буде корисна широкому колу профтехосвітян, науковців, педагогів, що прагнуть до оновлення сучасної парадигми підручникотворення для професії і зумовить появу цікавих публікацій з цього приводу. Отже, за умови наукового базису створення підручника нового покоління для професійно-

технічних закладів, а саме розроблення та впровадження в спецкурсу «Основи сучасного підручникотворення», галузь підручникотворення зробить широкий крок вперед, дасть можливість профтехосвітянам, що займаються цією проблемою, піднятися на більш високий науково-педагогічний рівень.

Література

1. Беспалько В.П. Теория учебника: Дидактический аспект / В.П. Беспалько. – М.: Педагогика, 1988. – 160 с.
2. Жосан О.Е. Вимоги до шкільного підручника у контексті розвитку вітчизняного підручничознавства / О.Е. Жосан // Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць. – К.: 2010. – С. 53-61.
3. Зими́на О.В. Печатные и электронные издания в современном высшем образовании: теория, методика, практика. Рекомендации по созданию электронного учебника / О.В. Зими́на, А.И. Кириллов. – М.: МЭИ, 2003 [Электронный ресурс] – Режим доступа: 01.09.2013 <http://www.cademiaxxi.ru/Meth_Papers/AO_recom_t.htm#1>. – Загол. з екрану. – Мова рос.
4. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
5. Матяш Н.Ю. Підручник як засіб формування в учнів системи предметних компетенцій / Н.Ю. Матяш // Проблеми сучасного підручника: зб. наук. пр. – К.: 2011. – С. 257-262.
6. Педагогіка. Большая современная энциклопедия / сост. Е.С. Рапацевич – Мн.: Соврем. слово, 2005. – 720 с.
7. Ростока М.Л. Інформаційне навчальне середовище профтехосвіти / М.Л. Ростока // Сучасні інформаційні технології інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми / редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – К.; Вінниця: ТОВ фірма «Планер», – 2012. – Вип. 30. – С. 233-238.
8. Ростока М.Л. Створення електронного підручника для ПТНЗ. Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / ІПТО НАПН України / М.Л. Ростока. – К., 2011. – С. 262-264.
9. Трубачева С.Е. Умови реалізації компетентнісного підходу в навчальному процесі / С.Е. Трубачева // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: [кол. моногр.] – К.: 2004. – С. 53-58.

Ростока Марина Львовна – аспірант лабораторії методик професійного освіти і навчання Інституту професійно-технічного освіти НАПН України
E-mail: marinarostoka2012@ukr.net

ОСНОВЫ СОЗДАНИЯ СОВРЕМЕННЫХ УЧЕБНИКОВ

Аннотация. Обеспеченность профессиональной подготовки будущих квалифицированных рабочих современными учебниками сегодня достаточно актуальный вопрос профтехобразования Украины. В статье мотивируется необходимость в создании нового поколения учебников в соответствии с требованиями государственных стандартов ПТО нового поколения при активизации усилий авторских творческих коллективов педагогов, а также актуализируется

необходимость разработки спецкурса «Основы создания современных учебников» адаптированного до условий информатизации системы ПТО.

Ключевые слова: учебник, электронный учебник, учебникосоздание, система ПТО, информационная обучающая среда, авторский творческий коллектив педагогов

Rostocka Marina – Post-graduate Student of the Laboratory of Professional Education and Training Methodologies of the Institute of Vocational Education and Training of NAPS of Ukraine

E-mail: marinarostoka2012@ukr.net

BASIS FOR THE CREATION OF MODERN TEXTBOOKS

Summary. *Now providing future qualified workers training with modern textbooks is a very important question in the field of vocational education in Ukraine. In the article it is motivated the need for a new generation of textbooks in accordance with the national standards, providing a new generation of collaborative effort copyright creative teams, as well as the need for development of the course «Basis for the creation of modern textbooks».*

Reasonable need for a special course has important issue during the training of teachers in educational institutions of postgraduate education of various types and forms of ownership. It is proved that the copyright creative teams of teachers of vocational education play a leading role in the creation of modern design textbooks for vocational schools. The basic aspects of the formation of competence is in the subject of modern textbooks. Analysis of the main research and publications in the concept of the modern textbook defined the essence of its creation, structure and functionality of the software. It is proved that to improve the quality and address the shortcomings that have been identified by the authors in creating an electronic format, it is advisable to form a textbook that would meet the requirements for a new generation of textbooks, that is, would be useful for students to master the professional knowledge, skills and abilities and at the same time would be simple to use and is available. The proposed special course «Basis of modern textbook creation» is to ensure that ICT-competencies of teachers in the development of a new generation of textbooks for schools of vocational education in Ukraine to improve the effectiveness of future training highly skilled workers on the basis of modern educational technologies.

Key words: *textbook, electronic textbook, creation of modern textbooks, VET-system, information learning environment, designer creative team*

Bibliography

1. Bespal'ko V.P. Teoryja uchebnyka: Dydaktycheskyj aspekt / V.P. Bespal'ko. – M.: Pedagogyka, 1988. – 160 s.

2. Zhosan O.E. Vymogy do shkil'nogo pidruchnyka u konteksti rozvytku vitchyznjanogo pidruchnykoznavstva / O.E. Zhosan // Problemy suchasnoho pidruchnyka: zb. nauk. prac'. – K.: 2010. – S. 53-61.

3. Zymyna O.V. Pechatnye y elektronnye yzdanyja v sovremennom vysshem obrazovanny: teoryja, metodyka, praktyka. Rekomendacy po sozdanyju elektronnoho uchebnyka / O.V. Zymyna, A.Y. Kyryllov. M.: МЭУ, 2003 [Elektronnyj resurs] Rezhym dostupu: 01.09.2013 http://www.cademiaxxi.ru/Meth_Papers/AO_recom_t.htm#1. – Zagol. z ekranu. – Mova ros.

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. Випуск 1 (8) 2014

4. Encyklopedija osvity / Akad. ped. nauk Ukraїny; glavnyj red. V. Kremen'. – K.: Jurinkom Inter, 2008. – 1040 s.

5. Matjash N.Ju. Pidručnyk jak zasib formuvannja v uchniv systemy predmetnyh kompetencij / N.Ju. Matjash // Problemy suchasnoho pidručnyka: zb. nauk. pr. – K., 2011. – S. 257-262.

6. Pedagogika. Bol'shaja sovremennaja encyklopedyja / sost. E.S. Rapacevych – Mn.: Sovrem. slovo, 2005. – 720 s.

7. Rostoka M.L. Informacijne navchal'ne seredovyshe proftehosvity / M.L. Rostoka // Suchasni informacijni tehnologii' innovacijni metodyk navchannja v pidgotovci fahivciv: metodologija, teorija, dosvid, problemy / redkol.: I.A. Zjazjun (golova) ta in. – K.; Vynnycja: TOV firma «Planer», – 2012. – Vyp. 30. – S. 233-238.

8. Rostoka M.L. Stvorennja elektronnoho pidručnyka dlja PTNZ. Naukovo-metodyčne zabezpečennja profesijnoi' osvity i navchannja: materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf. / IPTO NAPN Ukraїny / M.L. Rostoka. – K., 2011. – S. 262-264.

9. Trubacheva S.E. Umovy realizacii' kompetentisnogo pidhodu v navchal'nomu procesi / S.E. Trubacheva // Kompetentisnyj pidhid u suchasnij osviti: svitovyj dosvid ta ukraїns'ki perspektyvy: [kol. monograf.] – K.: 2004. – S. 53-58.

УДК 378.027.7

Сергєєва Лариса Миколаївна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри університетської і професійної освіти та права ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України

E-mail: lase2508@gmail.com

ПРАКТИКИ ПІДГОТОВКИ КЕРІВНИХ КАДРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

Модернізація системи підготовки керівних кадрів для сфери освіти набуває особливого значення. Дане завдання можна розглядати як створення необхідних умов, базису для реалізації безпосередньо освітнянських завдань удосконалення якості освіти. Наше дослідження показало, що від рівня кваліфікації керівних кадрів, наявності в них досконалих професійних навичок, вмінь аналізу та вироблення освітньої політики, програм стратегічного управління навчальним закладом, готовності до змін, до навчання упродовж життя тощо залежить й ефективність процесів реформування системи професійної освіти.

Головна вада професійної компетентності керівних кадрів професійних навчальних закладів – брак фахової майстерності, розуміння сучасного інноваційного високотехнологічного виробництва, невиправдане запозичення або шкільних, або університетських підходів при формуванні змісту та обранні методів навчання [1]. Підготовка керівних кадрів, на думку В. Береки, здійснюється на основі досягнень сучасної світової педагогічної думки і основних положень, обґрунтованих